

168. výroční kongres Americké psychiatrické asociace Toronto, Kanada 16. – 20. května 2015

Cyril Höschl

Letošní výroční konference Americké psychiatrické asociace, jež bývá kontinentálním sjezdem s mezinárodní participací a účastí zhruba 10-20 tisíc návštěvníků, se konala „za humny“ – v kanadském Torontu. Na slavnostním otevření kongresu v neděli 17. května současný prezident APA Paul Summergrad shrnul význam motto současné konference „Psychiatrie: propojení těla, myslí, srdce a duše“. Vysvětlil, že psychiatrie se nachází na křižovatce mezi neurovědami a všeobecnou medicínou a očekává se od ní reflexe všeobecného pokroku v neurovědách a v genetice a zároveň integrace těchto pokroků do psychiatrické a všeobecné lékařské praxe. Na tato témata spolu provokativně diskutovali Helena S. Maybergová a synovec někdejšího prezidenta Kennedyho Patrick Kennedy. Na tzv. konvokaci vážených členů (distinguished fellows) kromě opět Patricka Kennedyho vystoupila, jako často při těchto příležitostech, ředitelka Národního ústavu pro zneužívání drog, Nora Volkow.

Jedno ze symposií bylo také věnováno **ketaminu** pod slibným názvem Ketaminová léčba poruch nálady: slibná nová klinická cesta anebo slepá ulice? Vzhledem k tomu, že šlo o kazuistiky popisující dramatický efekt ketaminové infuze v dávce 0,5 mg na kilogram u tří různých pacientek na začátku léčby, avšak s poměrně rychlým relapsem, nejdéle do jednoho až dvou měsíců, a s popisem možných vedlejších a nežádoucích účinků (zejména vysoký tlak, ale také disociativní stavy), nebylo možno očekávat, že by autoři na tuto otázku vyřčenou v názvu dokázali odpovědět. U jedné pacientky došlo ihned po infuzi k poklesu celkového skóre Hamiltonovy stupnice pro deprese z 30 na asi 7, infuze se podávaly celkem čtyři ve dvou týdnech a pak následovala kognitivně behaviorální terapie. Kromě hypertenze se také vzácně vyskytla hypotenze s bradykardií. Jedna pacientka svůj disociativní stav popisovala slovy „jako bych plula nad svým tělem“. Jeden z řečníků lakonicky poznamenal, že tyto stavy, dostaví-li se po ketaminu od výrobce, se označují jako disociativní, zatímco dostaví-li se po ketaminu od dealera, označují se jako psychotické halucinace. Poněkud problematické je, že selekce pacientů vybraných k této léčbě je dána především ekonomicky, neboť cena této léčby se pohybuje mezi 400 – 1000 USD za jednu infuzi.

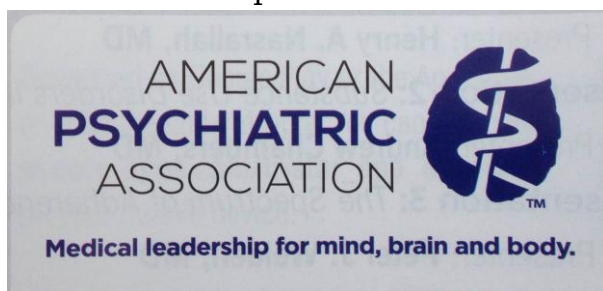
Na slavnostním zahájení představila dosavadního prezidenta Paula Summergrada rozsáhlému publiku jeho manželka, což je něco v našich poměrech nepředstavitelného. Zároveň nastupující prezidentku Renée Binder představila její bývalá rezidentka, jež dojemně líčila nezměrné schopnosti své školitelky při rozboru sporných případů. Renée Binder pak nadneseně vytyčila plány APA na humanizaci a spásu americké medicíny.

Jeden workshop v trvání 1½ hodiny vedla Helen S. Mayberg, která shrnula dosavadní desetileté zkušenosti s **hlubokou mozkovou stimulací**

(DBS). DBS je metoda dosti invazivní, nicméně u farmakorezistentních depresí zázračně účinná, i když z dlouhodobého pohledu a na základě výsledků u několika desítek pacientů se zdá, že remise se trvaleji dosahuje asi v 50 %, a to za cenu nikoli úplně ojedinělých komplikací jako jsou různé záněty, vybitá baterie, selhání generátoru impulzů a dokonce sebevražedné pokusy. Dokonaná sebevražda zaznamenána nebyla. Výzkum DBS neustále probíhá, hledají se nové cesty, hledají se okruhy, jejichž stimulací by se zajistil ještě silnější a trvalejší účinek a procedura sama se kombinuje s kognitivně behaviorální psychoterapií, rodinnými intervencemi a komplexním pečovatelským programem. Kazuistiky, které Helen Mayberg pouštěla na videu, byly vskutku velmi přesvědčivé.

18. května se také konalo shromáždění pod názvem Welcome reception and networking event for international fellows. To byla příležitost setkat se s kolegy z různých koutů světa, včetně afrického kontinentu, a pokusit se znovu navázat vzájemnou komunikaci, která již započala před osmi lety během podobné iniciativy v Evropské psychiatrické asociaci. Po setkání následovala schůzka, již svolal člen programového výboru APA, Eliot Sorel, který v rámci APA udržuje už několik let při životě skupinu pod názvem European discussion group. Tato iniciativa je motivována bohužel úmysly, po nichž však bohužel nenásledují žádné skutky. Tak tomu bylo i tentokrát, přestože se schůzky zúčastnil i současný prezident EPA, Wolfgang Gaebel, prezidentka EFPT, Mariana Pinta da Costa a autor této zprávy. Nicméně z obou uvedených schůzek vzešla neformální osobní jednání s bývalým prezidentem APA a také WPA Pedro Ruizem, s představiteli Jihoafrické psychiatrické společnosti SASOP Mvuyiso Talatala (prezident) a Adj. Prof. Bernard Janse van Rensburg (prezident – elect).

Na 168. výročním setkání APA bylo představeno také její **nové logo**, jež má znázornit vůdčí pozici moderních psychiatrů jako lékařů mysli, mozku a těla. Logo (viz obr.) znázorňuje pradávnou Asclepiovu tyčku s obtočeným hadem, připisovanou v řecké mytologii bohu Asclepiovi, jenž měl co do činění s medicínou a uzdravováním. Tento motiv je naroubován na obrázek dvou mozkových hemisfér. Nové logo se bude objevovat hned vedle nápisu American Psychiatric Association, přičemž slovo Psychiatric bude zvýrazněno. Pod tím vším bude podtitul Medical Leadership for Mind, Brain and Body. Nové

logo graficky aktualizuje obraz psychiatrie tak, aby vyjadřoval její expertízu v biopsychosociálním modelu člověka a v integrované péči při léčbě mysli, mozku a těla. Tímto logem dojde ke grafickému sjednocení materiálů spojených se všemi produkty APA. Stará pečeť s obrazem Benja-

mina Rushe, která je *de facto* logem od roku 1921, se bude používat pouze při ceremoniálních příležitostech a na některých vnitřních dokumentech. Video, jež ukazuje hodnoty moderní psychiatrie a jejich znázornění novým logem, lze najít na webové stránce www.psychiatry.org.

Týž den se také odpoledne konalo fórum, jehož hlavním námětem bylo to, zda psychiatrii mají právo komentovat **duševní poruchy u veřejně známých osob**, aniž by je vyšetřovali. Již více než 40 let je takový postup považován za

naprosto nelegální, ale debata se vede o tom, zda není možné z této zásady přece jenom učinit výjimky, jako je eticky přijatelné publikování psychologických profilů světových vůdců, jejichž psychopatologie může působit masové vraždění nebo genocidu. Příkladem takové výjimky je Jerrold Post, který je profesorem psychiatrie a politické psychologie a mezinárodních vztahů na George Washington University a zároveň zakladatel a ředitel Centra CIA pro analýzy osobností a politického chování, který publikoval profil Saddáma Husajna a Davida Koreshe a byl pro, aby se v některých případech učinila výjimka ze sekce 7.3 *Zásad APA* týkajících se lékařské etiky v oblastech aplikovatelných zvláště v psychiatrii. Na fóru se ovšem také promítaly sestřihy z videa, na němž své zážitky se stigmatizací během prezidentské kampaně sděloval Michael Dukakis, bývalý guvernér státu Massachusetts a americký prezidentský kandidát. Ačkoliv výsledek diskuse není nijak konkluzivní, zdá se, že i nadále je diagnostikování osob, jež psychiatr nevyšetřil, považováno za neetické, a to i v případě, že jde o veřejně známé figury, avšak z této zásady formulované v sekci 7.3 zmíněných etických principů APA lze v případě celosvětově známých masových vrahů, jejichž chování nese bezpochyby stopu psychopatologie, učinit výjimky.

Na APA je také dobrým zvykem něco, co z Evropy neznáme - tzv. **Mind Games**, kde spolu představitelé různých prestižních institucí, většinou univerzit, soutěží ve znalostním kvízu. Předmětem soutěže jsou otázky ze všeobecného lékařství, zvláště pak psychiatrie, a otázky týkající se přímo péče o pacienty. Tyto „hry“ se staly velmi populární atrakcí výročních meetingů APA.

V symposiu nazvaném *Od neuronu k sousedství: aktualizace současných modelů v patogenezi onemocnění klinické charakteristiky a léčby bipolární poruchy* přednesl Tomáš Hájek z Dalhousie University v Halifaxu a z Národního ústavu duševního zdraví v Klecanech brilantní příspěvek na téma **inzulinové rezistence** resp. druhého typu diabetes mellitus jako modifikovatelných rizikových faktorů pro mozkové změny u bipolární poruchy. Nastínil v něm možné kauzální toky, jež nemusí znamenat pouze to, že by diabetes poškozoval angiopaticky mozek, a tím zvyšoval riziko pro projevy bipolární poruchy, nýbrž to může být i tak, že obě poruchy mají stejnou příčinu, resp. některé společné jmenovatele. Není vyloučeno, že se tato etiopatogenetická cesta týká také schizofrenie a Alzheimerovy demence. V symposiu ještě zazněl příspěvek Natalie Rasgonové o různých efektech hmotnosti, resp. inzulinové rezistence u nemocných s depresivní poruchou a příspěvek Terence Ketterera o podrážděnosti, úzkosti a smíšené depresi u bipolární poruchy.

V úterý 19. května jsem se také zúčastnil zasedání APA skupiny věnované **globálnímu duševnímu zdraví** a psychiatrii (APA Caucus on Global Mental Health and Psychiatry - <http://www.hoschl.cz/foto/259.jpg>). Všechny uvítal a o smyslu skupiny pohovořil Milton Wainberg, po němž se přehledně představily všechny příspěvky do oblasti globálního duševního zdraví a mezinárodních psychiatrických aktivit, jež byly na programu letošní APA. Samuel Okpaku shrnul výsledky za africkou skupinu, Jagan Nathan Srinivas Raghavan za východoasijskou skupinu (mimořádně v Indii připadá na 1,3 mld. obyvatel 4000 psychiatrů; to by v ČR znamenalo pouhých 31 psychiatrů na celou republiku) a Eliot Sorel za evropskou diskusní skupinu. Následovaly volby nového předsedy, v nichž byl po Wainbergovi zvolen E. So-

rel a v následné diskusi pak padaly náměty na možné příležitosti ke spolupráci a kontaktům jedněch s druhými v různých otázkách týkajících se globálního duševního zdraví a mezinárodní psychiatrie.

V rámci APA jsem se také zúčastnil firemního symposia Lundbeck věnovaného **vortioxetinu**, novému antidepresivu, které se někdy řadí mezi tzv. multifunkční psychofarmaka (podrobněji viz Mohr et al., Psychiatrie 2014; 18(4):206-211; Švestka, ibidem, 2014;18(2):98-105). Na symposiu dva protagonisté představili jednotlivé kazuistiky jako zkušenosti z praxe, jež prozatím pro toto nové antidepresivum vyznívají velice dobře.

Jednou z horkých novinek bylo oznámení fy Janssen, že FDA schválila **depotní paliperidon** s aplikací 1x za 3 měsíce (!). Mechanismus tohoto obzvláště dlouhého působení není znám.

Ačkoli výroční konference APA je vždy relativně masovou záležitostí a její vědecký přínos není srovnatelný s konferencemi typu ACNP či Biologické psychiatrie apod., právě svou otevřeností a příležitostmi k mnoha důležitým osobním setkáním je pro účastníky ze střední a východní Evropy důležitou šancí k navázání kontaktů a spolupráce a je škoda, že není v současnosti více využívána.

Prof. MUDr. C.H., DrSc.
Národní ústav duševního zdraví
Topolová 748
250 67 Klecany

